

Όνοματεπώνυμο: .....
Μάθημα: .....
Ύλη: .....
Επιμέλεια διαγωνίσματος: .....
Αξιολόγηση : .....

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΑ Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΛΑΤΩΝ, *Πολιτεία* 518b-519a

Δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσει περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἶαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι φασὶν εἶναι τοιαύτην καὶ εἶναι. Φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέσθαι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες.

Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη.

Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ σὺν ὄλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω σὺν ὄλῳ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιεκτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν τὰγαθόν. Ἦ γάρ;

Ναί.

Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμάτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄραν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἱ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Ἔοικεν γάρ, ἔφη.

Αἰ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος—τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνούσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν—ἢ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερόν γίγνεται.

A1. α. Δίπλα σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε «Σωστό», αν είναι σωστή, ή «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο.

1. Οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης υποστηρίζουν πως δημιουργούν τη γνώση στις ψυχές των μαθητών τους.
2. Ο Σωκράτης θεωρεί πως όλοι έχουν τη δυνατότητα της μάθησης.
3. Η περιαγωγή της ψυχής προς την ορθή κατεύθυνση δεν είναι έργο του δασκάλου.
4. Οι άλλες αρετές (ηθικές) της ψυχής αποκτώνται με την άσκηση και τον εθισμό.
5. Η φρόνηση και η γνώση είναι πάντοτε χρήσιμες και ωφέλιμες για τον άνθρωπο.

(μονάδες 5)

β. Για καθεμία από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε στο τετράδιο σας το τμήμα του αρχαίου κειμένου που το επιβεβαιώνει.

(μονάδες 5)

(μονάδες 10)

B1. Πώς αντιμετωπίζει ο Σωκράτης την άποψη των επαγγελματιών της εκπαίδευσης ότι η παιδεία έχει τη δυνατότητα να εμφυτεύσει τις γνώσεις στην ψυχή του ανθρώπου;

(μονάδες 10)

B2. Να εξηγήσετε τον όρο «παιδεία» ως μια τέχνη της περιαγωγής της ψυχής.

(μονάδες 10)

B3. Δίπλα σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε «Σωστό», αν είναι σωστή, ή «Λάθος», αν είναι λανθασμένη.

- α. Ο ίδιος ο Πλάτωνας αναφέρει στην 7^η Επιστολή του πως από νέος ακόμα ασχολήθηκε ενεργά με την πολιτική.
- β. Οι τρεις τάξεις, στις οποίες χωρίζεται ο πληθυσμός, αποτελούν πρωτότυπη ιδέα του Πλάτωνα.
- γ. Καμία από τις τρεις τάξεις δεν είναι αποκλεισμένη από την εξουσία.
- δ. Για την ουσιαστική εφαρμογή της ισοτιμίας στην αθηναϊκή δημοκρατία πολλά αξιώματα ανατίθεντο με κλήρωση.
- ε. Ο Γλαύκων εκφράζει με την άποψή του για τη δικαιοσύνη την αριστοκρατική ηθική.

(μονάδες 10)

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (στη στήλη Β περισεύουν πέντε λέξεις)

στήλης Α

ένουσης
περιακτέον
γένηται
θεωμένη·
ἀπόλλυσιν

στήλης Β

αγώνας
γενναίος
θεατής
απόλυση
περιήγηση
ένεση
γνώμη
έκθεση
παρουσία
απώλεια

B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Να συγκρίνετε τις απόψεις του Πλάτωνα για τη φρόνηση του ανθρώπου με όσα αναφέρει ο Αριστοτέλης στο παρακάτω απόσπασμα :

Ολόκληρη η φύση , που κατά κάποιον τρόπο διαθέτει λογική, δε δημιουργεί τίποτα τυχαία, αλλά τα πάντα για κάποιον σκοπό και απομακρύνοντας το τυχαίο , ενδιαφέρεται περισσότερο για τον τελικό σκοπό απ' όσο βέβαια οι τέχνες , επειδή, οι τέχνες είναι, όπως αναφέρθηκε, μιμήσεις της φύσης και εφόσον ο άνθρωπος από τη φύση του έχει συσταθεί από ψυχή και σώμα , εφόσον η ψυχή είναι ανώτερη από το σώμα και εφόσον πάντοτε το κατώτερο υπηρετεί το ανώτερο, το σώμα υπάρχει για χάρη της ψυχής. Όμως το ένα μέρος της ψυχής είναι , όπως ξέρουμε , αυτό που διαθέτει λογική, το άλλο αυτό που δεν έχει (ενν. λογική) και είναι κατώτερο, οπότε το άλογο μέρος υπάρχει για χάρη του λογικού. Στο μέρος όμως που διαθέτει λόγο (ενν. εντάσσεται) ο νους. Επομένως , σύμφωνα με την αποδεικτική διαδικασία , αναγκαία όλα υπάρχουν για χάρη του νου.

Αριστοτέλης , Προτρεπτικός προς Θεμισώνα , απόσπασμα 23

Γ.ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΙ, VII, 79-80*

Στο παρακάτω απόσπασμα περιγράφονται οι πολεμικές επιχειρήσεις των Αθηναίων και η συντριβή τους από τους Συρακουσίους, που είχε ως αποτέλεσμα την άτακτη υποχώρηση των αθηναϊκών στρατευμάτων υπό την ηγεσία του Νικία και του Δημοσθένη.

Τῆ δ' ὕστεραία προχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῆ αὐτοῖς κύκλω καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. [...]

Τῆς δὲ νυκτὸς τῶ Νικία καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορία ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντας ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἢ διανοήθησαν, ἀλλὰ τούναντίον ἢ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. [...]

Καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχὴ· Καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἠγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προύλαβε πολλῶ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει.

ἅμα δὲ τῆ ἔω ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως, ἐπειδὴ γένοιτο ἐπὶ τῶ ποταμῶ τῶ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτη οὖς μετεπέμψαντο ἀπαντήσεσθαι.

ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῶ ποταμῶ, ἠῦρον καὶ ἐνταῦθα φυλακὴν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὐθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν· ταύτη γὰρ οἱ ἠγεμόνες ἐκέλευον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ.1. Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική το παρακάτω απόσπασμα: «ἅμα δὲ τῆ ἔω ... ἀπαντήσεσθαι».

Μονάδες 10

Γ.2. Πώς αντέδρασαν ο Νικίας και ο Δημοσθένης στην ασφυκτική πίεση των Συρακουσίων και για ποιους λόγους;

Μονάδες 10

Γ.3.α. «εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἶ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν.»:**Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται σε υπερθετικό βαθμό και να τους μεταφέρετε στον συγκριτικό (το επίθετο στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση). Στη συνέχεια να μεταφέρετε τον υπογραμμισμένο τύπο στην ίδια πτώση, στον ίδιο αριθμό και στον ίδιο βαθμό στο θηλυκό γένος**

(μονάδες 3)

Γ.3.β. «Καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί»: Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά της παραπάνω πρότασης στη δοτική πτώση του πληθυντικού αριθμού (μονάδες 2).

Γ.3.γ. Να γράψετε τους παρακάτω ζητούμενους ρηματικούς τύπους(μονάδες 3):

- i. προσέβαλλον:** το β' πρόσωπο του ενικού αριθμού της οριστικής του παθητικού αορίστου.
- ii. ἐπίοιεν:** το γ' πρόσωπο του πληθυντικού αριθμού της οριστικής του παρατατικού.
- iii. ἀπεχόντων:** το β' πρόσωπο του ενικού αριθμού της ευκτικής του αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Γ.3.δ. Δίνεται το απόσπασμα: «καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἠγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προύλαβε πολλῶ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεσπᾶσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἔφ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην ἐπορεύοντο»: **Να εντοπίσετε δύο ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε αόριστο β' και να γράψετε το β' πρόσωπο του ενικού αριθμού της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή (μονάδες 2).**

Μονάδες 10

Γ.4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους του κειμένου:

τῶν πολεμίων, καύσαντες, Ἐλωρίνην, ἀποτειχίζουσαν

(μονάδες 4).

Γ.4.β. «Τῇ δ' ὕστεραία προυχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλον τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλω καὶ πολλοὺς κατετραυματίζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν»: **Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο του παραπάνω αποσπάσματος. Στη συνέχεια να τον μετατρέψετε στο είδος που δηλώνει το προσδοκώμενο (μονάδες 4).**

Γ.4.γ. «ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτη οὖς μετεπέμψαντο ἀπαντήσεσθαι»: **Να μεταφέρετε στον ευθύ λόγο το παραπάνω απόσπασμα** (μονάδες 2).

Μονάδες 10